

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

DOI: <https://doi.org/10.54189/hbd.1025583>

Orijinal Araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Değer Algıları: Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Tanımlayıcı Çalışma

Professional Value Perceptions of Nursing Students: Descriptive Study on the Covid-19 Pandemic Process

Funda KARAMAN *,^a

^a Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik İngilizce Bölümü, İSTANBUL, TÜRKİYE

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, Covid-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini, bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 472 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgi Formu ve Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği-Revize kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada ölçeğin toplam puan ortalaması 106.61 ± 16.59 'dur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, hemşirelik bölümünü mesleğe olan kişisel ilgisinden dolayı seçtiğini, kendisini mesleğe uygun bulduğunu, hemşireliği profesyonel bir meslek olarak gördüğünü, mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak istediğini ve hemşirelik mesleğine olumlu bakış açısına sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %75.8'i pandemi sürecinde bu mesleği seçtiğine pişman olmadığını ve %94.1'i pandemi süresince hemşirelik mesleğinin ne kadar değerli olduğunu anlادığını ifade etmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları yüksek bulunmuş olup 4. sınıfta okuyan öğrencilerin, sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin, hemşirelik mesleğini profesyonel bir meslek olarak görenlerin ve mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak isteyenlerin mesleki değer algısı daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Hemşirelik Öğrencileri, Mesleki Değer, Mesleki Değer Algısı

ABSTRACT

Aim: The study was conducted as a descriptive study in order to determine the professional value perceptions of nursing students and affecting factors during the Covid-19.

Methods: The sample of the descriptive study consisted of 472 students studying at the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences of a university. The data of the study were collected using the Descriptive Information Form and "The Nurses' Professional Values Scale-Revised.

Results: In the study, the mean score of the scale was 106.61 ± 16.59 . The most of the students stated that they chose the nursing because of their personal interest in the profession, found themselves suitable for the profession, saw nursing as a professional job, wanted to work as a nurse after graduation and they had positive perspective on the nursing profession. 75.8% of the participants stated that they didn't regret choosing nursing profession during the pandemic process, 94.1% stated that they understood how valuable the nursing profession was during the pandemic.

Conclusion: As a result, the professional value perceptions of nursing students were high. The perception of professional value was higher among 4th grade students, graduates of health vocational high schools, those who see the nursing profession as a professional profession and those who want to work as a nurse after graduation.

Key words: Covid 19, Nursing Students, Professional Value, Professional Value Perception

*Sorumlu Yazar: Funda KARAMAN

Adres: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik İngilizce Bölümü, İSTANBUL / TÜRKİYE

e-posta: fkaraman@gelisim.edu.tr

Geliş tarihi: 18.11.2021

Kabul tarihi: 15.04.2022

GİRİŞ

Aralık 2019'da Çin'de başlayıp tüm dünyaya yayılan koronavirus hastalığı (COVID-19), kısa sürede tüm dünyada önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiş ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 11 Mart 2020'yi pandemi ilan etmiştir. Artan vaka sayıları ve ölüm oranları birçok sorunu gündeme getirmiştir (Dost, Huyar, Tunçay, 2021). Türkiye'de pandemi süreci diğer ülkelere göre daha geç başlamış olsa da, erken önlem alan ülkeler arasında olmuş ve salgının yayılmasını önlemek için ev izolasyonu, sosyal mesafe, okulların/üniversitelerin ve işyerlerinin kapatılması, etkinliklerin iptal edilmesi veya ertelenmesi, kongre ve seminerlerin iptal edilmesi veya ertelenmesi, spor etkinliklerinin ertelenmesi ve seyahat kısıtlamaları gibi çeşitli izolasyon önlemleri uygulamıştır (Aslan, Pekince, 2020).

Pandeminin ilan edilmesinden bu güne alınan önlemlere rağmen, hızla artan vaka sayıları ve ölüm oranları, hemşirelerin yükünü fazlasıyla arttırmıştır. Hemşireler sağlık sektörünün bel kemiği olup, bireylerin sağlığının korunmasında, geliştirilmesinde ve hastalık halinde bakımının sağlanmasında temel oluşturmaktadırlar (Gözüm, Tüfekci, Çapık, 2014; Salmond ve Echevarria, 2017; Blazevicienel, Cengiz, Ateş, Güneş, Varzinskas, 2018; Poorchangizi, Borhani, Abbaszadeh, Mirzaee, Farokhzadian, 2019). İnsan yaşamı ve sağlığı söz konusu olduğundan, bu pandemi sürecinde de hemşireler, her zaman ön safta yer almış ve yoğun çalışma temposuyla, hastalara kaliteli ve bütüncül bakım vermeyi sürdürmüşlerdir (Kiyat, Karaman, İşcan, Elkan, 2020; Kavurmacı ve Demirel, 2021).

Hemşirelik mesleğinin değeri ve önemi her geçen gün artarken, pandemi dönemi ile bu önem ve değer daha da anlaşılmıştır. COVID-19 pandemisinin neden olduğu sıkıntılara, ön sıralarda cevap vermeye gayret gösteren hemşirelere duyulan sevgi, saygı ve minnet, sosyal medya ile tüm topluma duyurulmuş, hemşirelerin dünya genelindeki sağlığa olan katkısını bir kere daha kanıtlamıştır (Bennett, James, Kelly, 2020).

Pandemi sürecinde, hemşirelerin nitelikli ve güvenli sağlık hizmeti sunmasında sahip oldukları mesleki değer anlayışının önemi büyüktür. Çünkü mesleki değer algısı, bireyin davranışlarına rehberlik eder, uygulayıcıların eylemleri üzerinde büyük bir etki yaratıp bakım kalitesinin artırılmasını ve etik sorunların çözülmesini sağlar (Kim ve ark., 2015; Chikeme, Ogbonnay, Anarado, Ihudiebube-Splendor, Madu, Israel, 2019; Poorchangizi ve ark; 2019; Kavurmacı ve Demirel, 2021). Aynı zamanda bu değerler, profesyonel sosyalleşme sürecine de katkı sağlayarak, hemşirelerin, sağlıklı/hasta birey, sağlık ekip üyeleri ve toplum ile etkileşimlerini olumlu yönde etkiler (Acaroğlu, 2014; Blazevicienel ve ark., 2018; Elmalı, 2020).

COVID-19 pandemi sürecinde yoğun iş temposu ve çalışma saatleri nedeniyle hemşirelerin birçok sorun yaşadığı saptanmıştır (Kiyat ve ark., 2020). Bu yaşanan problemlerden dolayı hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algılarının olumsuz etkilenebileceği, meslekten uzaklaşabileceği ve bakım kalitesinde azalma gibi sonuçların ortaya çıkabileceğini ön görülmektedir. Özellikle bu araştırmanın pandemi sürecinde yapılmış olması, bu sürecin meslek adaylarının, hemşirelik mesleği hakkındaki düşüncelerini ve mesleki değer algılarını ne şekilde etkilediği açısından önemlidir. Bu araştırmada Covid-19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinde mesleki değer algıları ve bu algıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

- Covid 19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları ne düzeydedir?
- Covid 19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algılarını etkileyen faktörler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, Covid-19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algılarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Çalışmanın evrenini, 2020-2021 akademik eğitim-öğretim yılında, bir vakıf üniversitesinin Sağlık Bilimlerinde hemşirelik bölümünde kayıtlı olan 530 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, 15 Nisan-15 Mayıs 2021 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmada herhangi bir örneklem hesaplama yöntemine gidilmeksizin, evrenin tamamına (530) ulaşılması amaçlanmış, çalışmaya katılmayı kabul eden ve formu eksiksiz dolduran 472 (katılım oranı %89) hemşirelik öğrencisi ile araştırma tamamlanmıştır. Öğrencilerin 1. Sınıfın 2. yarıyılından itibaren uygulamaya çıkmış olmaları nedeniyle tüm sınıflar çalışmaya dâhil edilmiştir.

Veri toplama araçları

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanmış veri toplama anketi ve Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği-Revize (HMDÖ-R) ölçeği kullanılarak, Google Forms uygulaması ile online olarak toplanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması ortalama 10-15 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Anketi

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine ve hemşirelik mesleğine yönelik toplam 13 soru bulunmaktadır.

Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği-Revize (HMDÖ-R)

Ölçek ilk olarak Weis ve Schank (2000) tarafından 5'li likert olarak (1-önemli değil; 2-biraz önemli, 3- önemli, 4-çok önemli, 5-çok fazla önemli) geliştirilmiş ve ülkemizde Orak ve Alpar (2012) tarafından, 44 maddelik uzun versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Weis ve Schank (2000) ölçeği revize ederek 26 maddelik bir ölçek haline getirmiş ve ülkemizde de yeniden Türkçe uyarlaması Acaroğlu (2014) tarafından yapılmıştır. Ölçekten en düşük 26 puan, en yüksek ise 130 puan alınabilmektedir. Ölçekte ters madde yer almamakta ve alt boyut bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, mesleki değerlere uyumun yüksek olduğunu göstermektedir. Weis ve Schank (2009), orjinal ölçeğin psikometrik özelliklerini test etmiş ve faktör yük değerlerinin 0.46-0.79 aralığında değişen beş faktör ile desteklendiğini saptanmıştır. Alt boyutlar, Bakım, Aktivizm, Güven, Profesyonellik ve Adalet olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin orjinal çalışmasında Cronbach alfa 0.92, Türkçe uyarlamasında 0.96, bu çalışmada ise 0.96 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

İstatistiksel incelemeler, SPSS paket programı ile yapılmış olup, Kolmogorov Smirnov testi sonucu p değerinin 0,05'ten az olması nedeniyle verilerin normal dağılmadığı bulundu ve non parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. İki'den fazla grup olması durumunda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulabilmek adına post-hoc analizi olarak Bonferonni karşılaştırmalı Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için çalışma öncesi kurumdan ve Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (25.02.2021 tarih ve 2021/06/26 sayılı yazı) ile onay alınmıştır. Google Forms uygulaması aracılığıyla araştırmaya katılmayı isteyen öğrencilere araştırma hakkında açıklama yapılmış ve bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

BULGULAR

Yaş ortalaması 21.36±2.14 (min:18-max:32) yıl olan öğrencilerin %77.1'i kadın, %42.4'ü 1. Sınıfta öğrenim görmekte ve %54.7'si Anadolu-Fen Lisesi mezunudur. Katılımcıların % 37.3'ünün anne eğitim düzeyi ilköğretim, % 41.5'inin eğitim düzeyi ortaöğretimdir (Tablo 1).

Öğrencilerin mesleğe ilişkin sorulara yanıtları incelendiğinde; %49.6'sı hemşirelik bölümünü mesleğe olan kişisel ilgisinden dolayı seçtiğini, %86'sı kendisini mesleğe uygun bulduğunu, %96.2'si hemşireliği profesyonel bir meslek olarak gördüğünü, %81.4'ü mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak istediğini ve %90.7'si hemşirelik mesleğine olumlu bakış açısına sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %75.8'i pandemi sürecinde bu mesleği seçtiğine pişman

olmadığını ve %94.1'i pandemi süresince hemşirelik mesleğinin ne kadar değerli olduğunu anladığını ifade etmiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=472)

Bireysel Özellikler	n	%		
Cinsiyet	Erkek	108	22.9	
	Kadın	364	77.1	
Sınıf	1. Sınıf	200	42.4	
	2. Sınıf	86	18.2	
	3. Sınıf	40	8.5	
	4. Sınıf	146	30.9	
Mezun Olduğu Lise	Sağlık Meslek Lisesi	70	14.8	
	Düz Lise	94	19.9	
	Anadolu-Fen Lisesi	258	54.7	
	Diğer	50	10.6	
Anne Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	46	9.7	
	Sadece okur-yazar	28	5.9	
	İlköğretim	88	37.3	
	Ortaöğretim	148	31.4	
Yükseköğretim	Yükseköğretim	74	15.7	
	Baba Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	6	1.3
		Sadece okur-yazar	16	3.4
		İlköğretim	148	31.4
Ortaöğretim		196	41.5	
Yükseköğretim	106	22.5		

Ölçeğin (HMDÖ-R) toplam puan ortalaması 106.61±16.59 olduğu ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre HMDÖ-R toplam ölçek puanı karşılaştırıldığında; cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi ile ölçek toplam puan arasında istatistiksel bir fark bulunmazken (p>0.05), sınıf ve mezun olduğu lise ile ölçek puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 3). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacı ile yapılan Bonferonni Karşılaştırmalı Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre 4. Sınıfta öğrenim gören ve sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin ölçek puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri (n=472)

Mesleğe ilişkin Görüşler	n	%		
Hemşireliği Tercih Etme Nedeni	Toplumsal itibar	2	0.4	
	Aile isteği	66	14.0	
	Meslek garantisi	94	19.9	
	Akademik kariyer	40	8.5	
	Puan uygunluğu	36	7.6	
Mesleğe olan kişisel ilgi	Mesleğe olan kişisel ilgi	234	49.6	
	Mesleği Kendine Uygun Bulma Durumu	Evet	406	86.0
		Hayır	20	4.2
		Kararsız	46	9.8
Hemşireliği Profesyonel Bir Meslek Olarak Görme Durumu	Evet	454	96.2	
	Hayır	12	2.5	
	Kararsız	6	1.3	
Mezuniyetten Sonra Hemşire Olarak Çalışmayı İsteme Durumu	Evet	384	81.4	
	Hayır	32	6.7	
Pandemi Sürecinde Hemşirelik Mesleğini Seçtiğine Pişman Olma Durumu	Kararsız	56	11.9	
	Evet, pişmanım	42	8.9	
Pandemi Süresince Mesleğin Ne Kadar Değerli Olduğunu Anlama Durumu	Hayır, pişman değilim	358	75.8	
	Kararsızım	72	15.3	
Hemşirelik Mesleğine Bakış Açısı	Evet, anladım	444	94.1	
	Hayır, anlamadım	18	3.8	
Hemşirelik Mesleğine Bakış Açısı	Kararsızım	10	2.1	
	Olumlu	428	90.7	
	Olumsuz	8	1.7	
Hemşirelik Mesleğine Bakış Açısı	Kararsız	36	7.6	

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre HMDÖ-R Toplam Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Sosyodemografik Özellikler	Sıra Ort.	χ^2 / Z	p
Cinsiyet	Erkek	106.69	Z=-1.44 0.14
	Kadın	122.0	
Sınıf	1.Sınıf	112.06	$\chi^2=14.55$ 0.00*
	2.Sınıf	96.86	
	3.Sınıf	109.70	
	4.Sınıf	142.48	
Mezun Olduğu Lise	Sağlık Meslek Lisesi	130.20	$\chi^2=7.78$ 0.04*
	Düz Lise	94.21	
	Anadolu-Fen Lisesi	123.84	
	Diğer	120.24	
Anne Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	117.46	$\chi^2=4.64$ 0.32
	Sadece okur-yazar	107.36	
	İlköğretim	112.89	
	Ortaöğretim	132.22	
Baba Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	63.50	$\chi^2=2.17$ 0.70
	Sadece okur-yazar	119.94	
	İlköğretim	119.14	
	Yükseköğretim	121.05	
		115.79	

p* $<$ 0.05 (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır)

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ile HMDÖ-R toplam ölçek puan arasındaki ilişkiye bakıldığında; hemşireliği tercih etme nedeni, mesleği kendine uygun bulma durumu, pandemi sürecinde hemşirelik mesleğini seçtiğine pişman olma durumu, pandemi süresince mesleğin ne kadar değerli olduğunu anlama durumu ve hemşirelik mesleğine bakış açısı ile toplam ölçek puan arasında istatistiksel açıdan bir anlamlılık bulunmamıştır (p $>$ 0.05). Toplam ölçek puan ile öğrencilerin hemşireliği profesyonel bir meslek olarak görme durumu ve mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmayı isteme durumu karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmış olup (p $<$ 0.05), hemşirelik mesleğini profesyonel bir meslek olarak görenlerin ve mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak isteyenlerin puanı daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri ile HMDÖ-R Toplam Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Mesleğe İlişkin Görüşler	Sıra Ort.	χ^2 / Z	p
Hemşireliği Tercih Etme Nedeni	Toplumsal itibar	190.50	$\chi^2=3.51$ 0.62
	Aile isteği	101.95	
	Meslek garantisi	121.20	
	Akademik kariyer	114.75	
	Puan uygunluğu	124.78	
	Mesleğe olan kişisel ilgi	121.14	
Mesleği Kendine Uygun Bulma Durumu	Evet	121.33	$\chi^2=5.56$ 0.06
	Hayır	69.55	
	Kararsız	114.76	
Hemşireliği Profesyonel Bir Meslek Olarak Görme Durumu	Evet	126.78	$\chi^2=10.62$ 0.00*
	Hayır	28.92	
	Kararsız	125.50	
Mezuniyetten Sonra Hemşire Olarak Çalışmayı İsteme Durumu	Evet	124.29	$\chi^2=14.46$ 0.00*
	Hayır	57.09	
Pandemi Süresince Hemşirelik Mesleğini Seçtiğine Pişman Olma Durumu	Kararsızım	110.60	$\chi^2=0.82$ 0.66
	Evet, pişmanım	112.81	
	Hayır, pişman değilim	120.76	
Pandemi Süresince Mesleğin Ne Kadar Değerli Olduğunu Anlama Durumu	Kararsızım	69.50	$\chi^2=5.31$ 0.07
	Evet, anladım	118.08	
	Hayır, anlamadım	156.06	
Hemşirelik Mesleğine Bakış Açısı	Olumlu	119.27	$\chi^2=0.29$ 0.86
	Olumsuz	109.00	
	Kararsız	111.42	

p* $<$ 0.05 (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır)

TARTIŞMA

Pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algılarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu, hemşirelik bölümünü mesleğe olan kişisel ilgisinden dolayı seçtiğini, kendisini mesleğe uygun bulduğunu, hemşireliği profesyonel bir meslek olarak gördüğünü, mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak istediğini ve hemşirelik mesleğine olumlu bakış açısına sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çoğu pandemi sürecinde bu mesleği seçtiğine pişman olmadığını ve pandemi süresince hemşirelik mesleğinin ne kadar değerli olduğunu anladığını ifade etmiştir. Elmalı (2020) yaptığı çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının isteyerek hemşireliği seçtiğini, bölümden memnun olduklarını ve bölüm değişikliği düşünmediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin meslek seçimini kendi istekleri doğrultusunda yapması ve meslek adına olumlu görüşlere sahip olması, kişilerin motivasyonunu artırarak mutlu olmalarına neden olurken, hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesine ve gelişimine de katkı sağlar. Pandemi sürecinde gerçekleştirilen bu çalışma sonuçları ile öğrenci hemşirelerin mesleğe daha kolay uyum sağlayacağı, başarılı bir mesleki yaşam sürdürecekleri ve mesleğin gelişimine katkı sağlayacakları öngörülmektedir.

Çalışmada, öğrencilerin mesleki değer algılarını belirlemek amacıyla kullanılan HMDÖ-R'nin değerlendirilmesi sonucunda, ölçeğin toplam puan ortalaması yüksek bulunmuştur. Pandemi öncesi yapılmış benzer çalışmalar incelendiğinde; hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları puan ortalamaları yüksek bulunmuş olup çalışmamızla benzerlik göstermektedir (Lacobucci, Daly, Lindell, Griffin, 2013; Göriş, Kılıç, Ceyhan, Şentürk, 2014; Öztürk ve Özsoy, 2016; Karadağlı, 2016). COVID-19 pandemisi ile meydana gelen sıkıntı ve zorluklara rağmen öğrencilerin mesleki değer algılarının yüksek olması sevindirici bir bulgu olup, bu algının yüksek olması öğrencilerin mesleklerini sevgiyle, özveriyle, adanmışlıkla ve büyük bir özen yürüteceklerini düşündürmektedir.

Çalışmamızda mesleki değer algılarını etkileyen faktörler açısından öğrencilerin bazı sosyo-demografik yapıları (cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, sınıf ve mezun olunan lise) incelenmiştir. Bu faktörlerden cinsiyete ilişkin bulgular incelendiğinde; cinsiyet ile toplam ölçek puan arasında istatistiksel açıdan anlamlılık bulunmamıştır. Pandemi öncesi yapılan yapılan çalışmalarda, bizim çalışmamıza benzer şekilde, cinsiyetin profesyonelliğe ilişkin tutumu etkilemediğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Parvan, Zamanzadeh, Hosseini, 2012; Göriş ve ark., 2014). Yine pandemi döneminde Elmalı'nın (2020) yaptığı çalışmada benzer sonuç bulunmuştur. Pandemi öncesi yapılan başka çalışmalarda, bu çalışmanın aksine, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur (Gümrah, 2015; Öztürk ve Özsoy 2016).

Çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyi ile toplam ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş olup 4. Sınıfta okuyan öğrencilerin ölçek puan ortalaması daha yüksektir. Pandemi öncesi yapılan çalışmalarda, Kantek ve ark.'larının (2017) çalışma sonucu, bu çalışma sonucu ile benzerlik göstermekte olup son sınıf öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Kim ve ark.'nın (2018) yaptığı çalışmada ise sınıf düzeyi ile puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin eğitim seviyesi arttıkça mesleki değer algılarının geliştiği saptanmıştır. Mesleki değerler, ortak bir hemşirelik amacı belirleme, mesleki uygulamaların önemini artırma ve anlam kazandırma, öğrencileri ve hemşireleri ortak bir kültürde biraraya getirme olanağı sağlar (Shaw ve Degazon 2008). Mesleki değerlerin kazanılması eğitim süreci ile başlar ve öğrenciler mezun olduktan sonra mesleki yaşamlarında bu gelişim süreci devam eder. Pandemi döneminde yapılmış olan bu çalışmada, mesleğe geçişi en yakın olan son sınıf öğrencisinin mesleki değer algısının yüksek çıkması, aldıkları eğitim doğrultusunda mesleki değerlerini içselleştirdiğini, problemleri çözümü ve öncelikli eylemleri saptama yeterliğinin kazandırıldığını, profesyonel bir hemşire olarak sağlıklı/hasta bireylere kaliteli ve nitelikli bir hizmet sunacağını, multidisipliner ekip üyeleri ile etkin bir şekilde çalışabileceklerini düşündürmektedir.

Çalışmada mezun olunan lise ile HMDÖ-R toplam ölçek puanı karşılaştırıldığında sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Çalışmada sağlık meslek lisesi mezun öğrencilerin mesleki değer algısının daha yüksek bulunmuş olması, lise öğreniminde bu bilincin oluşturulmaya başlanmasına bağlanabilir. Elmalı'nın (2020) yaptığı çalışmada, mezun olunan lise ile toplam ölçek puanı arasında anlamlı bir fark bulunmamış olup bizim çalışmamızın sonuçları ile örtüşmemektedir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerinden “öğrencilerin hemşireliği profesyonel bir meslek olarak görme durumu” ile HMDÖ-R toplam ölçek puan arasındaki ilişki incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmış olup, hemşirelik mesleğini profesyonel bir meslek olarak görenlerin puanı daha yüksek bulunmuştur. Profesyonellik, hemşirelerin hem kaliteli hasta bakımı vermelerini hem de mesleklerine olan bakış açılarını etkilemektedir. Bu bulgulara göre öğrencilerin mesleki değer algısının gelişmesi, mesleki profesyonelliği de güçlendirebileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmanın aksine Peksoy ve ark.'larının (2020) yaptığı çalışmada ise hemşireliği profesyonel bir meslek olarak görme durumu ile HMDÖ-R toplam ölçek puan arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmayı isteme durumu ile toplam ölçek puanı karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı olup, mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak isteyenlerin toplam ölçek puanı daha yüksek

bulunmuştur. Bu çalışma bulguları ile öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek yapacağı ve eğitimi süresince edindiği bilgi ve tecrübelerini en iyi şekilde uygulamaya aktaracağı öngörülmektedir.

SONUÇ

Covid 19 pandemi sürecinde, hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları yüksek bulunmuş olup, 4. sınıfta okuyan öğrencilerin, sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerin, hemşirelik mesleğini profesyonel bir meslek olarak görenlerin ve mezuniyetten sonra hemşire olarak çalışmak isteyenlerin ölçek puanının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelik eğitimi ve öğrenimi süresinde, öğrencilere hem kişisel hem de mesleki değerlerin benimsetilmeye devam edilmesi ve bu çalışmanın daha geniş bir örneklem grubuyla çalışılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- 1.Acaroğlu, R. (2014). Revize Edilen Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği Türkçe Formunun Güvenirlik ve Geçerliği. F.N. Hem. Derg, Cilt 22 - Sayı 1: 8-16. Erişim adresi:<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/332758>
- 2.Aslan, H., Pekince H. (2020). Nursing students' views on the COVID-19 pandemic and their perceived stress levels. *Perspect Psychiatr Care*. 1-7.
- 3.Bennett, CL, James, AH, Kelly, D. (2020). Beyond tropes: Towards a new image of nursing in the wake of COVID-19. *J Clin Nurs.*, 29(15-16):2753-2755. doi: 10.1111/jocn.15346
- 4.Blazeviciene, A., Cengiz, S., Ateş, E., Güneş, K., Varzinskas, K. (2018). Values and Professional Role Perceptions of Nursing Students: Cross-sectional Survey in Turkey and Lithuania. *NERP*, 8(1):20-5. doi: 10.13140/RG.2.2.14821.35048
- 5.Bleda, S., Alvarez, I., and Prat., M. (2020). The Perceptions of Professional Values among Students at a Spanish Nursing School. *Healthcare*, 8, 74. doi: 10.3390/healthcare8020074
- 6.Chikeme, PC., Ogbonay, NP., Anarado, AN., Ihudiebube-Splendor, CN., Madu, O., Israel, CE. (2019). Professional Values of Nigerian Nursing Students. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 8(3):26-35. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/332291908_professional-values-of-nigerian-nursing-students
- 7.Dost, A., Huyar DA., Tunçay HB. (2021) COVID-19 Pandemi Döneminde İntörn Hemşirelerin Mesleki İmaj Algılarının İncelenmesi. *IGUSABDER*, 14: 270-284.
- 8.Elmalı, H. (2020) Hemşirelik Öğrencilerinin Profesyonel Değer Algılarının Belirlenmesi. *JAREN*, 6(1):125-31 doi:10.5222/jaren.2020.59272
- 9.Göriş, S., Kılıç, Z., Ceyhan, Ö., Şentürk, A.. (2014) Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *J Psy Nurs*, 5(3):137-42

- Erişim adresi: https://jag.journalagent.com/phd/pdfs/PHD-74046-ORIGINAL_ARTICLE-GORIS.pdf
10. Gözüm, S., Tüfekci FG., Çapık C. (2014). Hemşirelik Yüksekokulu mezunlarının okulları ve meslekleri ile ilgili görüşleri ve mezuniyet sonrası profilleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(1):32-39. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2664/34471>
 11. Gümrah, HV. (2015). Sağlık meslek lisesi ve lisans eğitimi alan hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2015. Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Jh87AO7wIWE5aNgGiuBYmA&no=gJS845XBWkS_Yd-efL8NTO
 12. Kantek, F., Kaya, A., Gezer, N. (2017). The effects of nursing education on professional values: A longitudinal study. *Nurse Education Today*, 58:43-6. doi: 10.1016/j.nedt.2017.08.004
 13. Karadağlı, F. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2):81-91. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinsbd/issue/24537/259940>
 14. Kavurmacı, M., Demirel, BC. (2021). COVID-19 and Nursing Care. *J Educ Res Nurs.*, 18(Supp.1):14-19. doi: 10.5152/jern.2021.71463
 15. Kim, K., Han, Y., Kim, JS. (2015). Korean nurses' ethical dilemmas, professional values and professional quality of life. *Nurs Ethics*, 22(4):467-78. doi: 10.1177/0969733014538892
 16. Kiyat İ, Karaman S, İşcan Ataşen G, Elkan Kiyat Z. (2020). Yeni koronavirus (COVID-19) ile mücadelede Hemşirelik. *Türk Hemşireler Derneği Dergisi*,1(1):81-90
 17. Lacobucci, TA., Daly, BJ., Lindell, D., Griffin, MQ. (2013). Professional values, self-esteem, and ethical confidence of baccalaureate nursing students. *Nurs Ethics*, ;20(4):479-90. doi: 10.1177/0969733012458608
 18. Orak, NŞ., Alpar, ŞE. (2012). Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *MÜSBED*, 2(1):22-31. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/165387>
 19. Öztürk, Dönmez, R., Özsoy, S. (2016). Factors influencing development of professional values among nursing students. *Pak J Med Sci.*, 32(4):19-26. doi: 10.12669/pjms.324.10616
 20. Parvan, K., Zamanzadeh, V., Hosseini, FA. (2012). Assessment of professional values among Iranian nursing students graduating in universities with different norms of educational services. *Thrita J Med Sci.*, 1(2):37- 43. doi: 10.5812/thrita.6441.
 21. Peksoy, S., Şahin, S., Demirhan, İ., Kaplan, S. (2020). Hemşirelik öğrencilerinde profesyonellik algısı ve mesleki değerlere bağlılık arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *HUHEMFAD-JOHUFON*, 7(2),104-112. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunhemsire/issue/55769/763138>
 22. Poorchangizi, B., Borhani, F., Abbaszadeh, A., Mirzaee, M. and Farokhzadian, J. (2019). Professional Values of Nurses and Nursing Students: a comparative study. *BMC Medical Education*. 19:438. doi: 10.1186/s12909-019-1878-2
 23. Salmond, WS., Echevarria, M. (2017). Healthcare transformation and changing roles for nursing. *Orthop Nurs.*,36(1):12-25. doi: 10.1097/NOR.0000000000000308
 24. Shaw, H. K., Degazon, C. (2008). Integrating the core professional values of nursing: A profession, not just a career. *Journal of Cultural Diversity*, 15(1): 44-50.
 25. Weis, D., Schank, MJ. (2000). An Instrument to measure professional nursing values. *J Nurs Scholarsh*, 32(2):201-4. doi: 10.1111/j.1547-5069.2000.00201.x.